

KWIKSLIB IN DE EEMS BIJ DELFZIJL

Carla Alma

Ten behoeve van het kunnen laden en lossen van schepen met een grotere diepgang, verzocht het bedrijf Upjohn Polymer (plastic half-fabrikaten) te Delfzijl in 1982 het Havenschap Delfzijl om het verbreden en verdiepen van de Oosterhornhaven aldaar.

Het Havenschap ging akkoord met dit verzoek en maakte de plannen rond, om deze te kunnen uitbesteden aan een aannemer. De hoeveelheid uit te baggeren slib werd in de plannen gesteld op zo'n 200.000 m³.

In mei 1982 werd een aanbestedingsadvertentie geplaatst in oa. de Staatscourant. Deze advertentie kwam ook de Werkgroep Eemsmond onder ogen, die zich verbaasd afvroeg of zo'n relatief omvangrijke klus zonder vergunningen kon worden uitgevoerd en die zich bovendien realiseerde dat het slib uit de Oosterhornhaven wel eens wat minder fris zou kunnen zijn, gezien de vroegere en nog steeds plaatshebbende lozingen van afvalwater van diverse industrieën op dit kanaal.

Er werd door de Werkgroep Eemsmond actie ondernomen in de vorm van een brief aan Gedeputeerde Staten van Groningen, waarin de volgende vragen werden gesteld:

- 1 Wat is de kwaliteit van het slib?
- 2 Naar welk terrein wordt dit slib afgevoerd en wat zijn daarmee de plannen voor langere termijn?
- 3 Moet een dergelijke activiteit niet aan enkele juridische procedures worden onderworpen, bv. in het kader van de Ontgrondingenwet, de Afvalstoffenwet, de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater en de Wet op de Ruimtelijke Ordening?

In het antwoord van de provincie werd inderdaad toegegeven dat een aantal vergunningen dienden te worden aangevraagd en zegde men een onderzoek van het baggerslib toe. De aanbesteding van het karwei was inmiddels al tot nader order uitgesteld. En Upjohn Polymer belde boos naar de Werkgroep Eemsmond dat ze "de economische ontwikkelingen tegenhoudt". Terwijl niemand iets wilde tegenhouden. We wilden alleen dat de wettelijke procedures gevolgd werden én dat de door het Havenschap van Delfzijl in een ook al boos telefoontje genoemde "maagdelijke" grond uit de Oosterhornhaven inderdaad op haar maagdelijkheid zou worden getoetst!

Kwikslib

Het betreffende onderzoek is uitgevoerd

*wc 17.11.83
af Jansen*

Milieu maakt bezwaar tegen slibvergunning

(Van onze Eemsmonddredactie)

De milieuwergroep Eemsmond

Noorderbreedte 84-22

gend en niet-verontreinigend slib en de controle op het opgeslagen slib. Dit blijkt uit het bezwaarschrift dat de werkgroep tegen de vergunningen heeft ingediend.

Havenschap Delfzijl heeft, n

door TNO in Zeist op basis van 11 slibmonsters uit de haven. De maagdelijkheid bleek behoorlijk tegen te vallen: aangetroffen werd oa. een 5 tot 20 keer te hoog gehalte aan kwik, voorts residuen van hexachloorbenzeen (in sommige monsters 3 keer te hoog), verschillende "drins", PCB's in lichte concentraties en verschillende zware metalen (oa. lood, zink, cadmium en nikkel). Vooral de hoeveelheden kwik zijn dus onrustbarend hoog. In de pers wordt dan ook al over het "kwikslib" van Delfzijl gesproken. Kwik en slib kan, zeker op de langere termijn, tot aanzienlijke milieue- en gezondheidsproblemen leiden. Vanuit het slib zal het kwik via verspreiding, met name door het uit de stort sijpelende afvalwater, terecht komen in organismen en daarmee in de voedselketen. Kwik is volgens het Rijksinstituut voor Afvalwaterstoffenonderzoek (rapport "Milieugevaarlijk afval, problematiek en perspectief", nov. '81) extreem toxisch, niet-vernietigbaar en persistent. Eenmaal in het milieu en in de organismen daarin terechtgekomen, is het daaruit dus niet meer af te breken.

Voor de menselijke gezondheid veroorzaakt kwik problemen op het terrein van het zenuwstelsel en de hersenfuncties, erfelijk materiaal kan beschadigd worden en bovendien brengt kwik allergische reacties teweeg. De kwikvergiftigingsramp in Japan waarbij door het eten van zwaar door kwik aangetaste vis vele menselijke slachtoffers vielen, heeft een decennium geleden heel wat schrikreacties veroorzaakt. Hoewel de belangstelling daarna enigszins is afgenomen, is het probleem even groot gebleven, zoals ook blijkt uit de recentelijk door de Stichting Natuur en Milieu uitgebrachte nota: "Kwik, een grondstoffen en milieuprobleem" (nov. '83). Het kwikbevattende afvalwater uit het slibde-

Oosterhornkanaal Delfzijl

pot, dat in Delfzijl wordt aangelegd, mag teruggevoerd worden naar het Oosterhornkanaal, waar het wordt opgenomen door oavis. Het idee dat in de gemeenteraad Delfzijl ter sprake kwam, om bordjes met "verboden te vissen" te plaatsen, is dan ook zo gek nog niet. Toch vond de verantwoordelijke wethouder aldaar zo'n bord niet nodig. "Je moet niet onnodig paniek zaaien". De bekende sussende woorden van overheden bij milieuschandalen.

De vervuiler betaalt?

Dezelfde wethouder had ook de indruk dat

de schuldige industrie moeilijk te achterhalen zou zijn. Terwijl AKZO-Delfzijl jarenlang (tot 1 juli jl.) vanuit haar elektrolysebedrijf (omzetting van keuzenzout in chloor en loog) kwik geloosd heeft op het oppervlaktewater! Zo moeilijk zal dat dus niet zijn. AKZO is immers in het verleden al vaker op onverkwik"kelijke wijze in het nieuws geweest vanwege illegale lozingen van dezelfde stof. Het is te gek dat, terwijl de schuldige in dit geval zo duidelijk aanwijsbaar is, de kosten op rekening komen van de samenleving. De gemeente en het Havenschap vinden overigens dat die kosten zo laag mogelijk gehouden moeten worden, met als gevolg dat de uit milieutechnisch oogpunt beste moge-

lijkheid voor opslag van het slib niet is gekozen. Men heeft de volgende opslag voorgesteld: er komt één depot voor al het slib, verontreinigd én niet-verontreinigd, waarbij het verontreinigde slib bovenop de niet-verontreinigde bagger gespoten wordt. Een o.i. heel slechte oplossing, daar het water dat door de belt sijpelt verontreinigde stoffen vanuit de bovenste laag naar beneden zal meevoeren, zodat op de lange duur de gehele belt verontreinigd zal zijn. Vanuit de milieubeweging is dan ook bezwaar aangetekend tegen de vergunningen die verleend zijn en volgens welke deze oplossing goedgekeurd wordt. Onze vrees daarbij is nl. dat ná de 5 jaar waarvoor de vergunning van toepassing is, het slib alsnog als meststof aan de landbouw zal worden aangeboden. Daarvan was al sprake vóórdat wij aan de bel gingen hangen.

Konklusie

Dat een kanaal met een toch wel duidelijke functie voor industrie en scheepvaart wordt uitgediept, is op zich geen activiteit om vanuit milieu-overwegingen tegen te zijn. Wanneer we echter te maken krijgen met verontreinigingen in het baggerslib die voor milieu en volksgezondheid een bedreiging vormen, moet alle voorzichtigheid in acht genomen worden. De laatste jaren is in Nederland immers al te vaak gebleken welke consequenties het onverantwoord storten van vuil baggerslib kan hebben. Op het terrein van de volksgezondheid en het milieu, maar ook op kostengebied. Gezien de in het Oosterhornhaven-slib aangetroffen verontreinigingen is er alle reden om zéér voorzichtig om te springen met dit slib.